

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

**Instituut
voor de Nationale
Rekeningen**

Materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie

2011-2015

December 2017

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel

E-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Contactpersoon voor deze publicatie: Guy Vandille, gv@plan.be.

Overname wordt toegestaan, tenzij voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Woord vooraf

De Europese Verordening 538/2014 (tot wijziging van Verordening 691/2011) verplicht de lidstaten van de Europese Unie om vanaf 2017 zes milieu-economische rekeningen aan Eurostat te leveren. Het gaat om drie rekeningen die reeds sinds 2013 moeten worden overgemaakt: de rekeningen voor milieubelastingen naar economische activiteit (Environmental Taxes by Economic Activity, ETEA), de luchtmissierekeningen (Air Emissions Accounts, AEA) en de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (Economy-Wide Material Flow Accounts, EW-MFA), aangevuld met drie rekeningen die vanaf 2017 moeten worden geleverd: de rekeningen voor de milieugoederen en -dienstensector (Environmental Goods and Services Sector, EGSS), de uitgavenrekeningen voor milieubescherming (Environmental Protection Expenditure Accounts, EPEA) en de fysieke-energiestroomrekeningen (Physical Energy Flow Accounts, PEFA).

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) presenteert in deze publicatie de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie voor de jaren 2011-2015.

Milieu-economische rekeningen zijn satellietrekeningen van de nationale rekeningen. De wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, Titel VIII (bepalingen met betrekking tot het INR), wijst het opstellen van satellietrekeningen van de nationale rekeningen toe aan het Federaal Planbureau (FPB).

De door het FPB uitgewerkte methodologie werd goedgekeurd door het wetenschappelijk comité voor de nationale rekeningen.

De voorzitter van de raad van bestuur
van het Instituut voor de Nationale Rekeningen

Jean-Marc Delporte
Brussel, december 2017

Inhoudstafel

Toelichting	1
Materiaalstromen in cijfers	1
Verschilpunten ten opzichte van de vorige publicatie	6
Tabellen	7
1. Binnenlandse onttrekking	7
2. Invoer - totale handel	9
3. Invoer - handel met niet-EU-landen	11
4. Uitvoer - totale handel	13
5. Uitvoer - handel met niet-EU-landen	15

Toelichting

Hieronder worden eerst kort de resultaten besproken. Vervolgens wordt ingegaan op de verschillpunten met de publicatie van 2016. Die verschillen kunnen voortvloeien uit de actualisering van de basisgegevens of uit methodologische aanpassingen.

Materiaalstromen in cijfers

Het algemene doel van de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (EW-MFA)¹ bestaat erin de interactie te beschrijven tussen enerzijds de binnenlandse economie en anderzijds de natuurlijke omgeving en de rest van de wereldeconomie in termen van materiaalstromen (met uitzondering van water en lucht). De binnenlandse economie is afgelijnd door de conventies van het stelsel van nationale rekeningen. De EW-MFA beschrijven dus de interacties van ingezeten eenheden met de natuurlijke omgeving en met niet-ingezetenen.

Om aan de Europese verplichtingen te voldoen, dienen volgende vijf tabellen te worden opgesteld:

- Tabel 1: Binnenlandse onttrekking
- Tabel 2: Invoer - totale handel
- Tabel 3: Invoer - handel met niet-EU-landen²
- Tabel 4: Uitvoer - totale handel
- Tabel 5: Uitvoer - handel met niet-EU-landen

Figuur 1 toont dat de binnenlandse onttrekking van materialen daalde van 101 miljoen ton in 2011 naar 93 miljoen ton in 2012-13, om in 2014 terug te stijgen tot 96 miljoen ton. In 2015 nam de binnenlandse onttrekking opnieuw af tot net onder 95 miljoen ton.³ Gedurende de ganse periode voerde België meer materialen in dan het uitvoerde. Het verschil nam wel af, daar de uitvoer van materialen eerder stabiel was (met een afname van 1 % tussen 2011 en 2015), terwijl de invoer met liefst 9 % afnam. De invoer van materialen daalde van 261 miljoen ton in 2011 naar 236 miljoen ton in 2015. De daling van de invoer werd in hoofdzaak bepaald door de daling van de invoer van zowel metaalertsen als niet-metaalhoudende mineralen, die voor allebei de materiaalsoorten bijna 9 miljoen ton bedroeg. Ook de invoer van fossiele energiedragers kende een sterke daling (5 miljoen ton). De uitvoer van materialen daalde van 187 miljoen ton in 2011 naar 185 miljoen in 2015. Die kleine afname verbergt wel sterke verschillen tussen de verschillende materiaaltypes. De uitvoer van metaalertsen en fossiele energiedragers daalde sterk, terwijl de uitvoer van biomassa juist sterk groeide.⁴ De uitvoer naar de

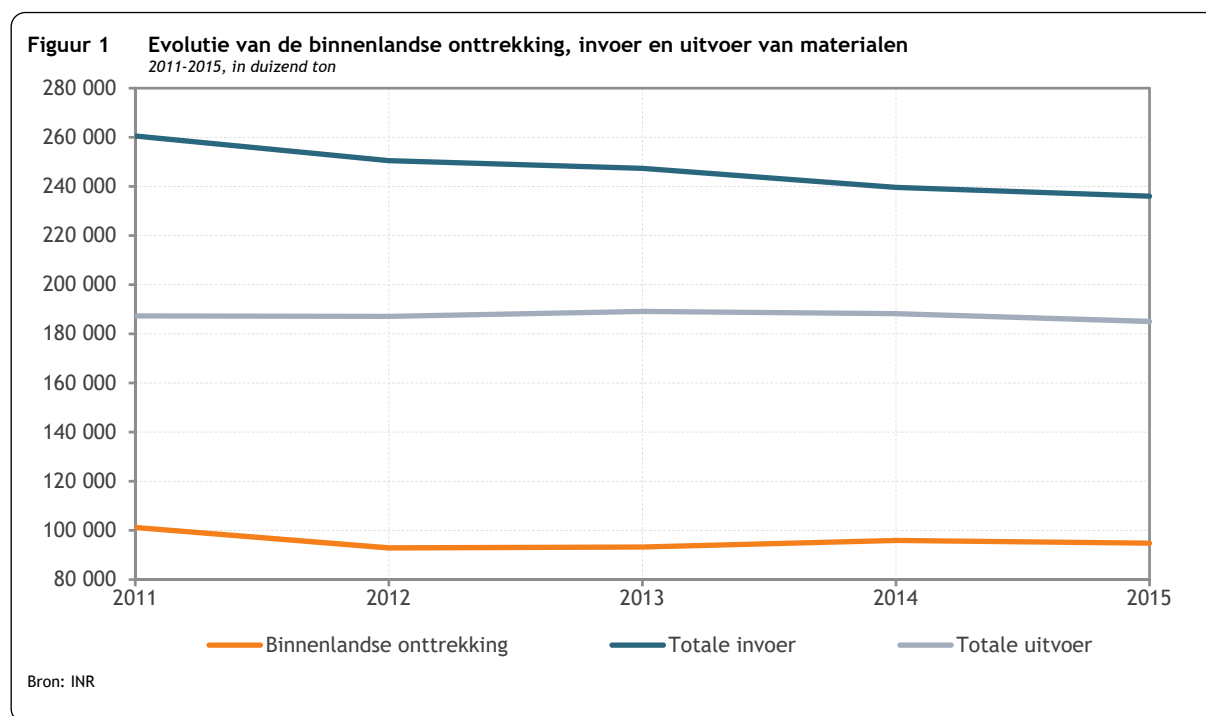
¹ Economy-Wide Material Flow Accounts

² In deze publicatie behelzen de gegevens met betrekking tot de handel met landen buiten de EU de handel met landen buiten de EU27, tenzij voor de periode vanaf juli 2013, waarvoor de gegevens betrekking hebben op de handel met landen buiten de EU28 (EU27 + Kroatië).

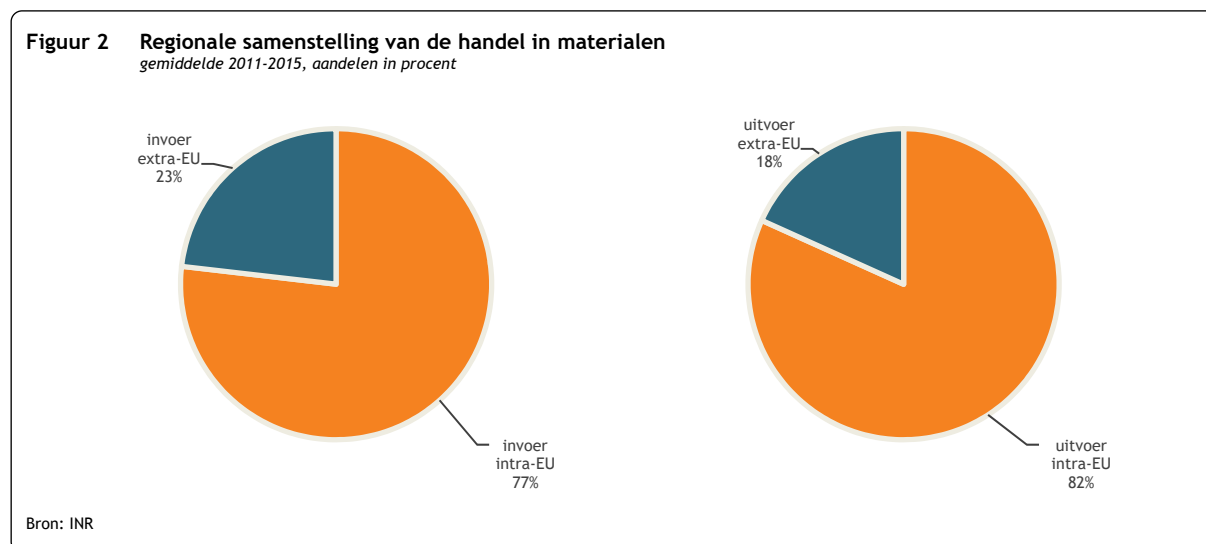
³ Zie tabel 1 voor de evolutie van de binnenlandse onttrekking van de verschillende soorten materialen.

⁴ Zie tabel 2 voor de evolutie van de invoer van de verschillende soorten materialen, en tabel 4 voor de evolutie van de uitvoer.

EU-27/-28 daalde iets sneller (1,3 %) dan naar de landen buiten de EU-27/-28 (0,6 %).⁵ Dit verschil in groeiritme was duidelijker voor de invoer. De invoer vanuit de EU-27/-28 daalde met 10,9 %, terwijl de invoer uit landen buiten de EU-27/-28 slechts met 4,5 % afnam.⁶

Figuur 2 toont de regionale samenstelling van de handel in materialen. Gemiddeld was ruim drie kwart van de invoer afkomstig uit de EU-27/-28, terwijl iets meer dan 80 % van de uitvoer binnen de EU-27/-28 bleef.

Figuur 3 toont dat in de periode 2011-2015 slechts twee types materialen werden ontgonnen in België, met name biomassa en niet-metaalhoudende mineralen. Metaalertsen worden niet ontgonnen in

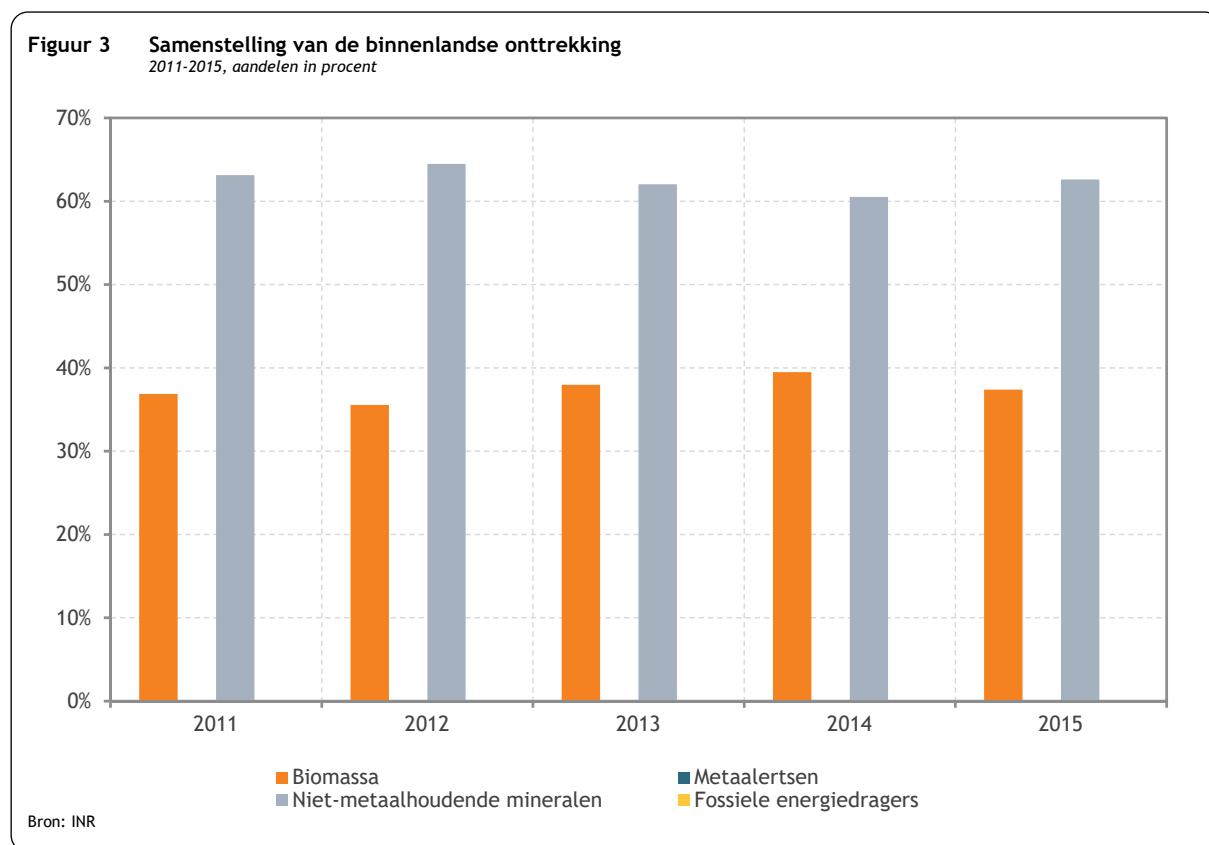
⁵ Zie tabel 5 voor de evolutie van de uitvoer van de verschillende soorten materialen naar landen buiten de EU.

⁶ Zie tabel 3 voor de evolutie van de invoer van de verschillende soorten materialen van buiten de EU.

België. Recyclage van oude metalen wordt immers niet meegeteld in de binnenlandse onttrekking, daar het hier niet gaat om een winning van materialen uit de natuur.

Het belangrijkste materiaal dat in België ontgonnen werd, waren de niet-metaalhoudende mineralen. Het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen in de totale binnenlandse onttrekking oscilleerde in de beschouwde periode rond 63 %. Het gaat hierbij in hoofdzaak om zand en grind. In 2011 waren die samen goed voor bijna drie kwart van de ontginning van niet-metaalhoudende mineralen in België. Sindsdien daalde het aandeel van zand en grind onafgebroken tot 68 % in 2015, terwijl het aandeel van marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt, en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen) toenam van 5,5 % naar 9 %. Terzelfdertijd nam het aandeel van kalksteen en gips met 2 procentpunten toe tot 11,5 % en dat van krijt en dolomiet met 1 procentpunt tot 10,7 %.

Het aandeel van biomassa oscilleerde rond 37 % in de periode 2011-2015. Meer dan de helft van de biomassa bestond uit oogst- en gewasresten, voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa, waarbij voedergewassen de belangrijkste component vormden. Het aandeel van de voedergewassen nam ook nog toe in de beschouwde periode.

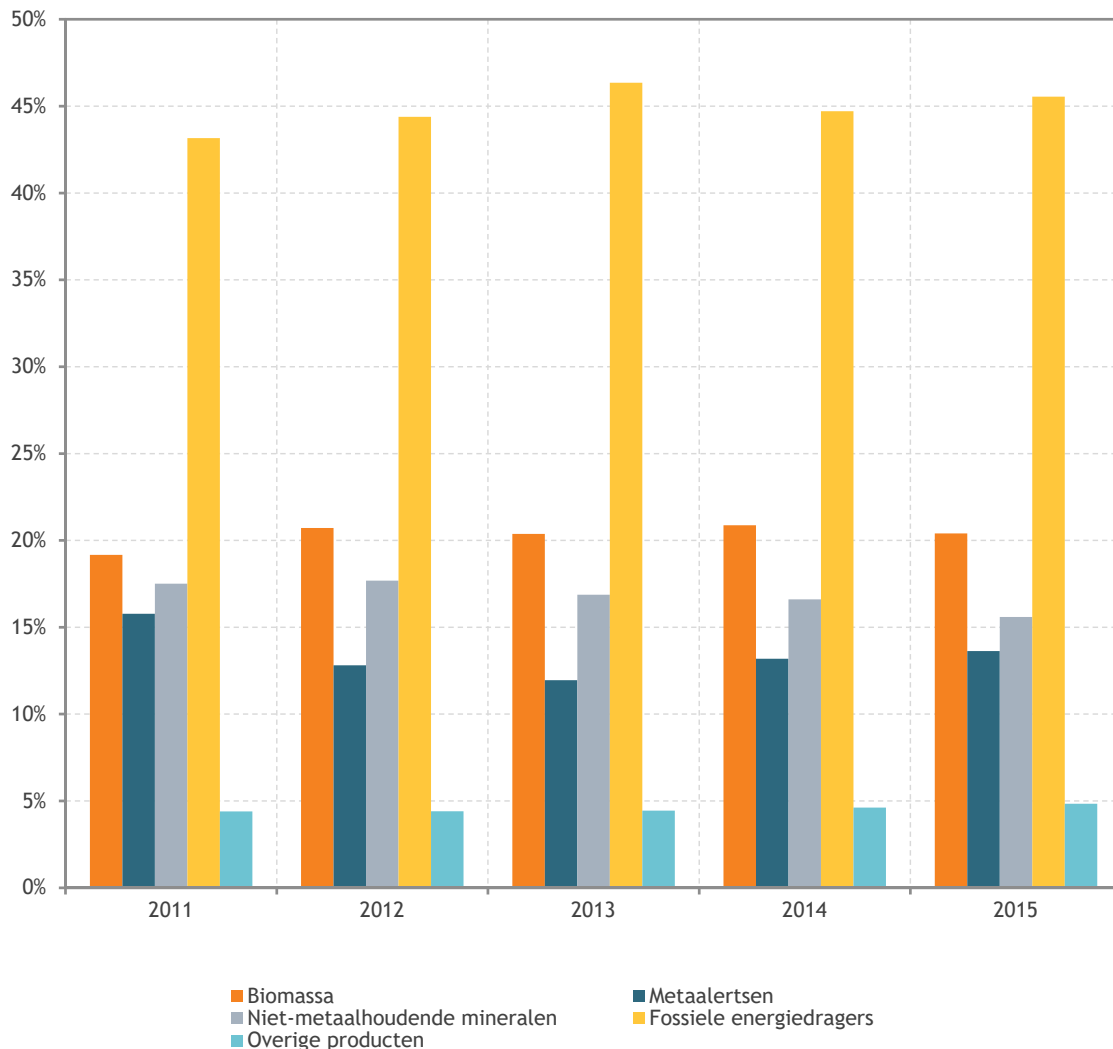

Figuur 4 toont de evolutie van de samenstelling van de invoer van materialen. Fossiele energiedragers vormden overduidelijk de belangrijkste categorie materialen in de Belgische invoer. Tussen 2011 en 2013 steeg het aandeel van de fossiele energiedragers in de totale invoer van 43 % naar 46 %, om vervolgens rond 45 % te stabiliseren. Meer dan de helft van de ingevoerde fossiele energiedragers bestond uit ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL). Aardgas werd in de beschouwde periode wel belangrijker, met een stijging van het aandeel in het totaal van de ingevoerde

fossiele energiedragers van 25,9 % naar 27,7 %. Aardgas was naast het eerder onbeduidende bruinkool ook de enige fossiele energiedrager waarvan de invoer in absolute cijfers steeg tussen 2011 en 2015.

De tweede belangrijkste categorie materialen in de invoer was biomassa, waarvan het aandeel sinds 2012 net boven 20 % uitsteekt. Ruwe en bewerkte gewassen en producten hoofdzakelijk van biomassa vormden samen meer dan 70 % van de ingevoerde biomassa. Het aandeel van ruwe en bewerkte gewassen nam toe van 35,5 % naar 38,7 %, terwijl het aandeel van producten hoofdzakelijk van biomassa afnam van 38,5 % naar 32,9 %. Het aandeel van metaalertsen en niet-metaalhoudende mineralen in de invoer daalde tussen 2011 en 2015 allebei met 2 procentpunten. Voor eerstgenoemde categorie werd die daling voornamelijk veroorzaakt door de afname van de invoer van producten hoofdzakelijk van metaal, terwijl bij de niet-metaalhoudende mineralen de afname van de invoer van zand en grind de belangrijkste oorzaak was.

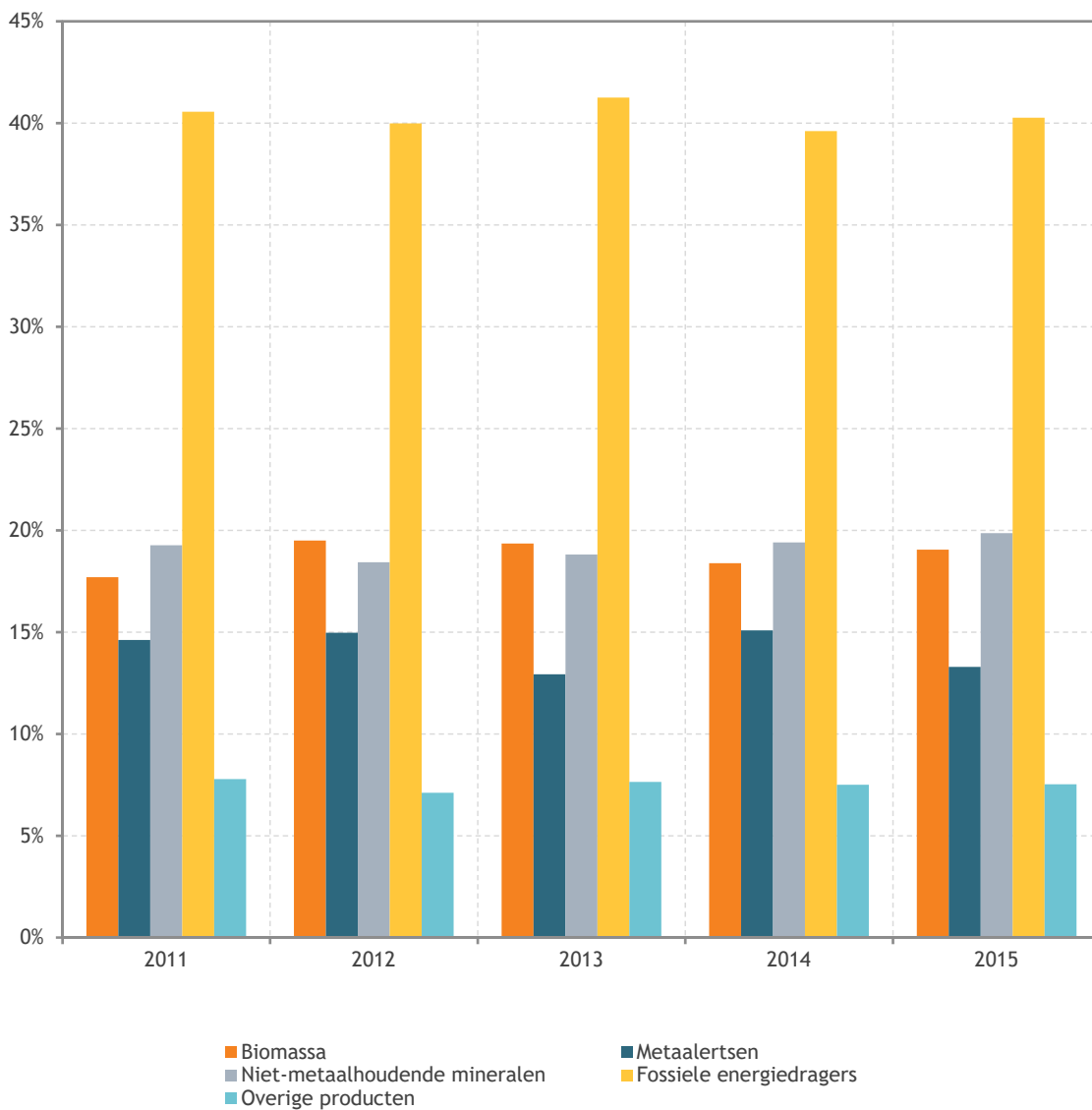
Figuur 4 Samenstelling van de totale invoer van materialen
2011-2015, aandelen in procent

Bron: INR

Figuur 5 toont de samenstelling van de uitvoer van materialen. Ook in de uitvoer waren de fossiele energiedragers veruit het belangrijkste materiaal in de periode 2011-2015. Het aandeel van die categorie in de totale uitvoer bedroeg gemiddeld 40 % over de beschouwde periode. Net als bij de invoer vormde ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL) het grootste deel van de uitvoer van fossiele energiedragers (gemiddeld 46 %). Producten hoofdzakelijk van fossiele energiedragers vormden met 24,9 % het tweede belangrijkste onderdeel. Het aandeel van biomassa en niet-metaalhoudende mineralen in de uitvoer schommelde rond 19 %, terwijl dat van metaalertsen gemiddeld 14 % bedroeg.

Figuur 5 Samenstelling van de totale uitvoer van materialen
2011-2015, aandelen in procent

Bron: INR

Verschilpunten ten opzichte van de vorige publicatie

In vergelijking met de versie van de EW-MFA 2016 werden een beperkt aantal aanpassingen doorgevoerd.⁷

Wat biomassa betreft, vond er een actualisering plaats van de Eurostat-databank voor gewassen. Dat leidde tot kleine wijzigingen voor de binnenlandse onttrekking van groenten.

De data met betrekking tot de internationale handel werden herrekend voor het jaar 2014. Voor datzelfde jaar vond in het kader van de update van de luchtmissierekeningen ook een herrekening plaats met betrekking tot de aanpassing aan het residentieprincipe van het verbruik van fossiele energiedragers voor het vervoer over land en over het water.

⁷ Voor een uitvoerige beschrijving van de methodologie en databronnen van de EW-MFA verwijzen we naar: INR/FPB (2013), Materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie 2008-2011, pp. 16-28.

Tabellen

1. Binnenlandse onttrekking

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
1. Biomassa	37317	33009	35414	37867	35445
1.1. Gewassen (uitgezonderd voedergewassen)	16227	13700	14750	15806	14757
1.1.1. Granen	2944	3012	3156	3173	3283
1.1.2. Wortel- en knolgewassen	5178	3349	4071	4488	4082
1.1.3. Suikergewassen	5409	4830	4809	5162	4454
1.1.4. Peulvruchten	6	5	4	7	10
1.1.5. Noten	0	0	0	0	0
1.1.6. Oliehoudende gewassen	58	57	63	61	56
1.1.7. Groenten	1575	1534	1629	1696	1665
1.1.8. Fruit	559	503	578	746	714
1.1.9. Vezels	45	64	67	73	80
1.1.10. Overige gewassen n.e.g.	452	347	372	400	413
1.2. Gewas- en oogstresten (gebruikt), voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa	18729	17066	18329	19586	18215
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt)	5920	5556	5698	5907	5503
1.2.1.1. Stro	770	1158	1056	1091	1187
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten (bladeren van suiker- en voederbieten, overige)	5150	4398	4642	4816	4316
1.2.2. Voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa	12809	11510	12631	13679	12712
1.2.2.1. Voedergewassen (met inbegrip van biomassa-oogst van grasland)	10229	9124	10022	10869	10101
1.2.2.2. Door begrazing onttrokken biomassa	2580	2386	2609	2810	2611
1.3. Hout (alsmede facultatieve rapportering van de nettogroei van de werkhoutvoorraad)	2339	2219	2310	2449	2449
1.3.1. Werkhout (industrieel rondhout)	1932	1340	1395	1478	1478
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking	407	879	915	970	970
----- Nettogroei van de werkhoutvoorraad	2288	2288	2288	2288	2288
1.4. Vangst van in het wild levende vis, waterplanten/-dieren, jacht en verzamelen	22	24	25	27	24
1.4.1. Vangst van in het wild levende vis	19	21	22	23	21
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	3	3	3	4	4
1.4.3. Jacht en verzamelen	0	0	0	0	0
2. Metaalertsen (ruwe ertsen)	0	0	0	0	0
2.1. IJzer	0	0	0	0	0
2.2. Non-ferrometaal	0	0	0	0	0
2.2.1. Koper (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.2. Nikkel (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.3. Lood (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.4. Zink (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.5. Tin (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	0	0	0

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	0	0	0	0	0
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	0	0	0	0	0
3. Niet-metaalhoudende mineralen	63901	59887	57855	58048	59371
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt, overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	3492	3609	2602	3743	5333
3.2. Krijt en dolomiet	6169	6376	6973	6645	6382
3.3. Leisteen	0	0	0	0	0
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	:	:	:	:	:
3.5. Zout	:	:	:	:	:
3.6. Kalksteen en gips	:	:	:	:	:
3.7. Klei en kaolien	40	46	39	28	1
3.8. Zand en grind	47708	43346	41300	40108	40216
3.9. Overige n.e.g.	:	:	:	:	:
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	47082	49204	38867	57188	98314
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.1. Steenkool en overige vaste energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	0	0	0	0	0
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	0	0	0	0	0
4.2. Vloeibare en gasvormige energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	0	0	0	0	0
4.2.2. Aardgas	0	0	0	0	0
TOTAAL	101217	92896	93269	95916	94816

symbolen: ':' betekent niet beschikbaar of confidentieel

2. Invoer - totale handel

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
1. Biomassa en biomassaproducten	49932	51881	50390	50007	48135
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	17725	19116	18657	19164	18645
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	7793	8650	8435	8259	8291
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	1457	1791	1649	1637	1705
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	679	704	853	799	697
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	120	132	133	105	94
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	52	57	61	59	67
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	2905	2788	2368	3256	2943
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	1808	1831	1858	1799	1793
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	2194	2421	2533	2538	2344
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	91	90	120	114	86
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	625	651	647	598	625
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	171	207	202	171	103
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	83	116	106	89	26
1.2.1.1. Stro	83	116	106	89	26
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	88	92	96	83	77
1.2.2.1. Voedergewassen	88	92	96	83	77
1.3. Hout en houtproducten	9008	10190	9777	9665	9387
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	8790	9597	9320	9297	9076
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	217	592	457	368	310
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	224	218	216	221	207
1.4.1. Visvangst	132	132	134	142	136
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	92	86	82	79	71
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	3568	3813	3792	3805	3974
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	431	459	416	390	374
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	510	563	562	572	609
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	1748	1917	1971	2058	2195
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	879	874	843	785	796
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	19238	18337	17747	16981	15819
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	41091	32081	29550	31583	32151
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	22417	19594	18770	19583	19803
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	3118	3048	3041	3206	3126
2.2.1. Koper	616	647	630	641	599
2.2.2. Nikkel	21	19	21	18	18
2.2.3. Lood	110	75	114	136	114
2.2.4. Zink	749	798	715	726	734
2.2.5. Tin	8	11	14	13	10
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	8	26	94	77	102
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	931	834	841	841	846
2.2.8. Uranium en thorium	1	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	675	637	611	754	703

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	15555	9439	7739	8794	9222
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	45599	44287	41719	39773	36785
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	898	814	719	708	605
3.2. Krijt en dolomiet	511	412	369	355	388
3.3. Leisteen	12	12	30	39	28
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	5583	5195	6062	5665	4906
3.5. Zout	1845	1253	1678	1532	1401
3.6. Kalksteen en gips	1238	1344	1185	1243	1228
3.7. Klei en kaolien	2953	2636	2529	2543	2501
3.8. Zand en grind	25833	24835	22532	21134	18991
3.9. Overige n.e.g.	1906	2585	2061	2017	1967
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	4821	5202	4554	4536	4770
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	112430	111163	114627	107108	107479
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	8880	7887	7760	6771	6041
4.1.1. Bruinkool	432	450	505	520	475
4.1.2. Steenkool	7903	6914	6744	5751	5066
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	6	0	2	0	1
4.1.4. Turf	539	523	509	500	499
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	88878	89015	92674	86693	87488
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	58888	58815	60665	56906	56845
4.2.2. Aardgas	29068	29321	31163	28917	29765
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door ingezeten eenheden in het buitenland	922	879	846	870	878
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	817	786	755	781	793
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	105	93	91	89	85
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	14672	14261	14192	13644	13950
5. Overige producten	11448	11025	10982	11047	11420
6. Afval ingevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	21	36	59	95	45
TOTAAL	260521	250473	247328	239612	236014

symbolen: ':' betekent niet beschikbaar of confidentieel

3. Invoer - handel met niet-EU-landen

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
1. Biomassa en biomassaproducten	5432	6432	6150	6479	6391
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	3262	3776	3797	4341	3654
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	590	637	681	860	584
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	3	8	5	3	3
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	131	145	205	188	133
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	15	22	29	22	16
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	18	19	18	19	17
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	1031	1344	1187	1576	1427
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	85	73	76	75	73
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	1146	1279	1338	1366	1154
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	13	10	12	13	16
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	231	238	246	220	232
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	0	1	0	0	0
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	0	1	0	0	0
1.2.1.1. Stro	0	1	0	0	0
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	0	0	0	0	0
1.2.2.1. Voedergewassen	0	0	0	0	0
1.3. Hout en houtproducten	1250	1645	1465	1254	1672
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	1122	1531	1297	1096	1512
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	128	114	168	158	160
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	68	63	64	66	54
1.4.1. Visvangst	35	34	35	36	29
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	33	29	29	29	25
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	74	81	93	94	90
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	1	0	0	0	0
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	30	33	38	37	35
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	14	14	23	23	23
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	29	32	32	34	31
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	779	867	731	725	921
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	14007	9705	10316	11026	12485
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	9285	6849	7570	8072	9477
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	940	961	1024	1070	1075
2.2.1. Koper	149	168	154	119	147
2.2.2. Nikkel	6	7	6	7	7
2.2.3. Lood	49	26	46	70	72
2.2.4. Zink	360	407	360	387	377
2.2.5. Tin	4	5	4	5	2
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	7	5	77	57	55
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	118	110	170	158	139
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	246	232	206	268	275

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	3782	1896	1723	1884	1934
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	5297	4558	4291	4488	4880
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	686	557	506	535	474
3.2. Krijt en dolomiet	0	0	0	0	0
3.3. Leisteen	2	2	2	2	2
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	2483	2072	2111	1997	1991
3.5. Zout	356	227	293	180	129
3.6. Kalksteen en gips	0	0	3	1	0
3.7. Klei en kaolien	849	823	827	887	879
3.8. Zand en grind	431	522	286	565	972
3.9. Overige n.e.g.	170	176	137	184	160
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	319	180	127	136	272
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	33217	31585	32787	31170	31399
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	7418	6319	5686	4822	3804
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	7412	6309	5675	4811	3801
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	6	10	11	11	4
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	22707	22257	23582	22800	24045
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	13102	11010	12318	11127	12522
4.2.2. Aardgas	9605	11247	11265	11673	11523
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door ingezeten eenheden in het buitenland	:	:	:	:	:
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	:	:	:	:	:
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	:	:	:	:	:
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	3092	3009	3519	3549	3550
5. Overige producten	2846	2497	2493	2782	2885
6. Afval ingevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	4	6	8	11	7
TOTAAL	60804	54784	56045	55957	58047

symbolen: ':' betekent niet beschikbaar of confidencieel; voor de periode 2010 tot en met juni 2013 behelzen de data niet-EU27-landen, vanaf juli 2013 gaat het om niet-EU28-landen

4. Uitvoer - totale handel

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
1. Biomassa en biomassaproducten	33131	36479	36599	34605	35249
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	11413	11787	12035	12597	12501
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	3408	3327	3287	3526	3589
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	2158	2364	2394	2622	2716
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	436	420	451	569	565
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	14	17	24	20	19
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	16	18	24	24	28
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	498	315	317	474	342
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	2316	2396	2459	2482	2533
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	1842	2157	2308	2143	1907
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	120	119	147	158	159
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	605	654	625	577	642
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	13	14	13	30	23
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	7	8	6	21	15
1.2.1.1. Stro	7	8	6	21	15
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	6	6	8	9	8
1.2.2.1. Voedergewassen	6	6	8	9	8
1.3. Hout en houtproducten	3721	3775	4018	3730	3854
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	3615	3655	3870	3599	3726
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	107	120	149	131	128
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	81	78	83	78	75
1.4.1. Visvangst	41	41	46	46	46
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	40	37	37	32	30
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	4172	4265	4403	4293	4432
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	169	158	169	169	173
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	1484	1517	1541	1544	1616
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	2003	2045	2103	2078	2112
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	516	545	590	502	531
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	13730	16559	16045	13878	14363
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	27359	28007	24453	28397	24585
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	16823	15885	14708	15539	14869
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	1953	2014	2051	2088	2051
2.2.1. Koper	529	570	555	547	533
2.2.2. Nikkel	17	14	15	18	10
2.2.3. Lood	182	161	286	276	173
2.2.4. Zink	331	353	355	332	391
2.2.5. Tin	12	12	14	14	10
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	4	3	3	3	2
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	744	727	739	726	782
2.2.8. Uranium en thorium	0	1	1	1	1
2.2.9. Overige n.e.g.	133	172	84	172	149

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	8583	10108	7695	10770	7665
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	36070	34484	35570	36523	36744
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	185	191	166	179	275
3.2. Krijt en dolomiet	2191	2068	1993	1802	1873
3.3. Leisteen	1	2	1	2	2
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	5912	5826	6814	6751	7716
3.5. Zout	276	127	260	137	132
3.6. Kalksteen en gips	849	862	1295	1299	1485
3.7. Klei en kaolien	1671	1483	1481	2337	2516
3.8. Zand en grind	16025	15625	14952	15547	15103
3.9. Overige n.e.g.	1002	1276	905	1036	651
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	7957	7026	7701	7434	6990
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	75957	74812	78018	74558	74506
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	2799	3501	2400	1895	1680
4.1.1. Bruinkool	69	83	74	91	80
4.1.2. Steenkool	2444	3150	2032	1506	1282
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	286	268	294	299	318
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	54399	52774	56718	53818	53785
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	33608	34770	37207	34992	34456
4.2.2. Aardgas	19634	16810	18083	17571	18068
B.4.2.3 brandstof ingenomen door niet-ingezeten eenheden op het nationale grondgebied	1157	1193	1427	1255	1261
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	1113	1147	1382	1212	1219
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	44	46	45	43	42
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	18760	18537	18901	18845	19041
5. Overige producten	14563	13301	14452	14114	13921
6. Afval uitgevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	192	31	42	47	42
TOTAAL	187272	187113	189134	188244	185048

symbolen: ':' betekent niet beschikbaar of confidentieel

5. Uitvoer - handel met niet-EU-landen

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
1. Biomassa en biomassaproducten	4821	4496	4369	4702	4747
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	1983	1952	1859	2026	1992
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	984	887	862	947	965
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	289	377	356	434	505
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	151	146	73	81	74
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	1	1	1	1	1
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	1	1	1	2	2
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	6	4	5	5	4
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	162	170	190	190	188
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	250	222	211	199	72
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	46	43	55	62	68
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	94	101	107	104	112
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	2	1	0	0	1
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	0	1	0	0	0
1.2.1.1. Stro	0	1	0	0	0
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	2	0	0	0	1
1.2.2.1. Voedergewassen	2	0	0	0	1
1.3. Hout en houtproducten	569	471	529	547	509
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	565	469	526	546	508
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	4	2	2	1	1
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	4	3	2	2	2
1.4.1. Visvangst	1	1	1	1	1
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	3	3	2	2	1
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	320	287	317	374	371
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	1	1	2	2	2
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	116	103	117	128	130
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	152	136	151	203	196
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	51	47	47	41	42
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	1944	1782	1662	1752	1873
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	6859	6970	6090	7404	5216
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	4135	3972	3540	3861	2974
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	526	624	556	559	423
2.2.1. Koper	199	270	222	187	175
2.2.2. Nikkel	3	4	4	2	2
2.2.3. Lood	73	51	164	153	44
2.2.4. Zink	37	47	32	65	79
2.2.5. Tin	2	2	2	3	2
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	3	2	1	2	0
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	151	140	118	137	110
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	58	108	12	11	10

<i>in duizend ton</i>	2011	2012	2013	2014	2015
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	2198	2374	1993	2984	1819
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	2573	2438	3093	2567	2692
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	7	6	5	6	7
3.2. Krijt en dolomiet	9	22	20	11	18
3.3. Leisteen	0	0	0	0	0
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	1574	1651	2050	1736	1819
3.5. Zout	11	12	17	15	17
3.6. Kalksteen en gips	3	2	2	1	1
3.7. Klei en kaolien	106	139	127	159	164
3.8. Zand en grind	159	153	129	126	138
3.9. Overige n.e.g.	103	30	29	29	56
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	601	423	715	485	472
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	17411	16919	20112	19535	18719
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	50	105	11	20	16
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	49	104	10	20	15
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	1	1	1	1	1
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	13688	13312	16424	15519	14978
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	13623	13237	16400	15476	14939
4.2.2. Aardgas	65	74	25	42	39
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door niet-ingezeten eenheden op het nationale grondgebied	:	:	:	:	:
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	:	:	:	:	:
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	:	:	:	:	:
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	3674	3503	3676	3996	3726
5. Overige producten	1878	1711	1926	1957	1977
6. Afval uitgevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	3	2	2	1	1
TOTAAL	33546	32536	35592	36165	33350

symbolen: ':' betekent niet beschikbaar of confidencieel; voor de periode 2010 tot en met juni 2013 behelzen de data niet-EU27-landen, vanaf juli 2013 gaat het om niet-EU28-landen